

теседі.

Дәстүрлі емес әдістерді оқытудың табысы көбінесе мұғалімнің балаларға белгілі бір мазмұнды жеткізу, олардың білім, білік, дағдыларын қалыптастыру үшін қандай әдістер мен тәсілдерді қолдануына байланысты. Балаға сурет салудың әртүрлі тәсілдерін үйренуге, әртүрлі бейнелеу техникасы туралы түсінік беруге көмектесу керек. Келесі кезекте дәстүрлі емес материалдарды қол жетімді пайдалануды қамтитын сурет салудың әртүрлі әдістерін қарастыруға көшейік, бұл тәрбиешілердің балалармен шығармашылық қызметін кеңейтеді, дамып келе жатқан ортаны әртараптандырады, топтар мен балабақшаны безендіреді. Бұл техникалардың әрқайсысы кішкене ойын. Оларды қолдану балаларға неғұрлым еркін, батыл, тура сезінуге мүмкіндік береді, қиялын дамытады, өзін-өзі көрсетуге толық еркіндік береді. Әр жас кезеңінде біз дәстүрлі емес сурет салу техникасының қарапайым және біртіндеп күрделенуіне ауысатын әртүрлі нұсқаларын ұстанамыз. Сондықтан мектеп жасына дейінгі балалар үшін саусақпен сурет салу қолайлы. Ғылыми тұрғыдан алғанда, бұл дәстүрлі емес сурет салу техникасының түрлерінің бірі, ол саусақпен (бір немесе бірнеше) немесе бүкіл алақанмен бояулармен сурет салу. Орта мектепке дейінгі жастағы балаларды күрделі техникамен таныстыруға болады. Осы жаста олар поке әдісі арқылы сурет салумен оңай күреседі. Мұны істеу үшін кез-келген қолайлы затты, мысалы, мақта тампонын алып, оны бояуға батырып, жоғарыдан төмен қарай нақты қозғалыспен альбом парағында жоспарланған сызбаға сәйкес тықсыру жеткілікті. Балалар таңданыс пен қуанышпен мұндай техниканы шығыңқы сурет ретінде қабылдайды. Бұл әртүрлі материалдармен сурет салудың аралас техникасы [4, б.86].

Негізгі мақсат – материалдардың қасиеттері мен сипаттамаларымен танысу.

Балабақшадағы бейнелеу іс-әрекеті мектеп жасына дейінгі балалар үшін қол жетімді шектерде көркем және шығармашылық әрекеттерді үйретуге бағытталған.

Әдебиеттер тізімі:

1. Болатбаев К.К. Балабақшада бейнелеу іс-әрекетінің теориясы мен методикасы. «Мектеп» Алматы, 2007 ж. – 157 б.
2. Бейнелеу өнерін оқыту әдістемесі М.Мұқашев, А.Сейтімов, Н.Хамзин «Фолиант» баспасы, 2008 ж. – 67 б.
3. Баянбаев Қ. «Бейнелеу өнері» Алматы, «Алматы кітап» 2000 ж. [3, б.111]
4. Давыдова, Г.Н. Нетрадиционные техники рисования в детском саду. Часть 1 / Давыдова Г.Н. – М.: Издательство Скрипторий, 2007 г. – 64 б.

ҚАЗАҚСТАН ТАРИХЫН ҚАШЫҚТЫҚТАН ОҚИТУ ФОРМАТЫ БОЙЫНША ТИІМДІ ҰЙЫМДАСТЫРУ

*Қапан Асель Нұрлыбекқызы,
«Тарих» мамандығының 3 курс студенті,
Бектұрғанов Қуаныш Берікболатұлы
А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті,
Қазақстан тарихы кафедрасы, тарих магистрі, Қостанай қ.*

Аннотация

Өзектілігі: Бұл мақалада қазіргі жаһандану заманындағы білім беру процесінде орын алған өзгерістерге байланысты Қазақстан тарихын қашықтықтан оқытудағы басты проблемалар мен негізді тенденциялар сипатталады. Сонымен қатар қазіргі таңдағы қолданысқа ие Қазақстан тарихын оқытудың цифрлық оқу құралдары ұсынылады.

Қазіргі тарихи білім берудің сұранысқа сай болуы – мақаланың басты мақсатының бірі болып есептеледі.

Түйінді сөздер: цифрлық тарих, электронды формат, оқыту дизайні, технологиялық орта.

Аннотация

Актуальность. В данной статье будут описаны основные проблемы и обоснованные тенденции в дистанционном обучении истории Казахстана в связи с изменениями, произошедшими в образовательном процессе в эпоху современной глобализации. Также будут представлены цифровые учебные пособия по изучению истории Казахстана, имеющие современное применение.

Одной из главных целей статьи является востребованность современного исторического образования.

Ключевые слова: Цифровая история, электронный формат, дизайн обучения, технологическая среда.

Abstract

This article will describe the main problems and justified trends in distance learning of the history of Kazakhstan in connection with the changes that have occurred in the educational process in the era of modern globalization. Digital textbooks on the study of the history of Kazakhstan, which have modern applications, will also be presented. One of the main goals of the article is the relevance of modern historical education.

Keywords: Digital history, electronic format, learning design, technological environment.

Әлемдік қоғам жаңа өркениеттік кезеңге көшуде, ол қоғамдық өмірдің барлық салаларында ақпараттық-коммуникациялық технологияларды кешенді енгізумен байланысты ғаламдық әлеуметтік-экономикалық өзгерістермен сипатталады. Онлайн оқыту интернет, білім, компьютерге немесе интернетке қосылған басқа гаджетті пайдаланып білім мен дағдыларды игеру. Бұл форма қашықтан оқыту саласында пайда болды және интернеттің және цифрлық технологиялардың дамуымен оның логикалық жалғасы болды. 90-шы жылдардың соңында интернет желісінде дәріс видео пайда болды, бірақ олар 2010 жылдан кейін танымал болды. Сол кезде Coursera, Udacity және Udemy сияқты компаниялар ақшаны тартуға және өз курстарын жаппай және тегін және ақылы пайдалануға қол жеткізе алды [1, 283 б.]. Содан бері, онлайн курстар тек білім алуға және онлайн емтихандардан өтуге ғана емес, мұғалімдер мен оқушылар арасындағы тікелей байланыс арнасына айналды. Онлайн-білім беру оқушыларға білім беру ортасына толығымен енуіне мүмкіндік береді – дәріс оқып тыңдау, тапсырмаларды орындау, мұғалімдермен кенесу және желіге қосылу арқасында сыныптастармен сөйлесу.

Ақпараттық-коммуникациялық қамтамасыз ету үшін жылдам еніп жатқан цифрлық технологиялар мектептегі білім беру жүйесіне белгілі бір талаптарды қалыптастырады. Сондықтан соңғы он жылдықта білім алушылардың жеке қасиеттері айтарлықтай өзгерді. Гаджеттердің барлық түрлері бүгінде балалар өмірінің маңызды бөлігі болып табылады, олар өте жақсы бағдарланған. Сондықтан қазіргі ғалымдар білім берудің жаңа парадигмасын іздеуде. Қазақстан Республикасында «Өмір бойы білім беру» – «Life Long Learning (LLL)» және «Баршаға білім» қағидаттарын ұсынған ЮНЕСКО-дан кейін, ЮНЕСКО-ның «Төрт тірек» қағидасына негізделген жаңа білім беру парадигмасы жасалды, және атап айтқанда: өмір сүруге үйрету, білуге үйрену, жасауды үйрену, қатар өмір сүруді үйрену, өйткені қазақстандық білім берудің басты мақсаты әлемдік білім беру кеңістігіне интеграциялау болып табылады [1, 290 б.].

Қазір университеттердегі оқытушылар көптеген жағдайларда өз дәрістерінің «жүретін бейне жазбасы» және сол сұрақтардың «отыратын тренажер-тестілеуші» рөлін атқарады. Дәстүрлі дәрістер рефераттардың сапасын жедел тексерумен ақпаратты жедел бекіту және құрылымдау тренингі ретінде қайта ойластырылып, қайта форматталуы керек. Ескі форматтағы дәрістер мағынасыз бола бастайды. Студенттер, егер олар келсе, көбінесе дәрістерге емес, гаджеттеріне назар аударады. Әрине, біздің заманауи онлайн курстарымыз әлі де қарабайыр және жиі пайдасыз. Олар пайдаланушыны жүйелі білім алуға байланыстырмайды және ол барлық тесттерді өзі тапсыратынына кепілдік бермейді. Шынында да тиімді онлайн курстар сирек кездеседі және қымбат нәрсе. Оларды корпорациялар өз мақсаттары үшін де жасайды. Бірақ МООС сәніне келетін

болсақ, олар YouTube-тағы репетиторлардың авторлық арналарына нақты бәсекелестік тудыруы екіталай.

Барлық жаһандық алғышарттардан басқа, республикада, жергілікті географиялық сипаттамаларына байланысты, шалғайдағы ауылдық елді мекендерде халықтың бір бөлігінің өмір сүруінен туындаған білімге қол жетімділік тапшылығын азайту қажет. Сондықтан мемлекет білім беруді ақпараттандыруды осы мәселені шешудің басым бағыты ретінде қарастырады. Қолданбалы бағдарламалық өнімдер негізінде электрондық оқытуды енгізу үшін бірқатар тұжырымдамалық және нормативтік құжаттар әзірленді: Қазақстан Республикасының білім беру жүйесін ақпараттандырудың мемлекеттік бағдарламасы, Қазақстан Республикасының білім беру жүйесін ақпараттандыру тұжырымдамасы, жүйені ақпараттандыру стратегиясы. Қазақстан Республикасының 2020 жылға дейінгі білімі және т.б. 2005 – 2010 жылдарға арналған білім беруді дамытудың мемлекеттік бағдарламасы бірыңғай ақпараттық білім беру ортасын құрудың басымдықтарын айқындалды, оның ішінде: білім беру процесіне АКТ-ны енгізудің нормативтік-құқықтық базасын жетілдіру; білім берудің барлық деңгейлерінде қашықтықтан оқыту технологияларын әзірлеу және енгізу; аймақтарда ақпараттық-ресурстық орталықтарды және Министрліктің білім беру порталын құру; орта білім беру ұйымдарын білім беру бағдарламаларына сәйкес электрондық оқу басылымдарымен қамтамасыз ету; Қазақстан Республикасының электрондық үкіметінің бірыңғай көлік ортасымен интеграциялану негізінде аймақтардың порталын және е-ресурстық орталықтарын біріктіру үшін қолданыстағы байланыс арналары негізінде корпоративтік желіні дамыту және т.б. 2010 жылдың 1 ақпанында Елбасының Жарлығымен құрылған Қазақстан Республикасының 2020 жылға дейінгі Стратегиялық даму жоспарында Н.Ә. Назарбаев, болашақ экономикалық тиімділік жұмыс күшінің сапасы мен өнімділігін едәуір жақсартатын білімге инвестиция салумен тығыз байланысты. Білім беру саласының сапалы қызметтерді ұсынуды кеңейтудің басым міндеттерінің қатарына тиімді білім беру инфрақұрылымын құру міндеттері қойылды. Стратегиялық жоспар білім беру жүйесін әрі қарай ақпараттандыруға және электронды оқытуды жаппай енгізуге бағытталғандығын анықтайды. Дәстүрлі оқулықпен салыстырғанда Қазақстанның жаңа тарихында цифрлық білім беру е-ресурстарын пайдаланудың артықшылығы зерттелетін материалдың аясының кеңеюінен, оқытудың интерактивтілігінен, жедел бақылауды қамтамасыз ететін және кейіннен кері байланыс беретін материалды игеру траекториясының бағытын ескере отырып, оқу процесін модельдеуде көрінеді, сонымен қатар бұл процесте үлкен рөл алады. Электрондық оқыту жүйесінің пилоттық жобасы шеңберінде Білім және ғылым министрлігінің «Ұлттық ақпараттандыру орталығы» акционерлік қоғамымен орыс тілінде 5-11 сыныптар үшін 468 цифрлық білім беру ресурстары әзірленіп, интернетке орналастырылды. 5-сынып – 49, 6-сыныпқа – 20, 7-сыныпқа – 20, 8-сыныпқа – 30, 9-сыныпқа – 30, 10-сыныпқа – 29, 11-сыныпқа – 56 интернетке орналастырылды.

Оқу үрдісіндегі жаһанды өзгерістердің бірі тез әрі жылдам мультимедиялық жабдық пен телекоммуникациялық технологиялар кеңінен қолданылуы. Жыл сайын жоғары технологиялар қоғамның күнделікті өміріне тереңірек енуде. Мультимедиялық, интерактивті, мобильді және 3D технологиялар байланыстың жаңа түрлерімен сандық әлемді құрды. Оқу үдерісіндегі талабына сай жоғарғы оқу орындарының тарихты оқытудағы ақпараттық-коммуникациялық технологиялар атты жаңа пәннің еңгізілуі технологияларды жақсы меңгеруі биік шыңдардан көрсетеді.

Аталып кеткен білім берудегі 3D технологиялар сабақтар мен дәрістерді әртараптандыруға, оқу үдерісін тиімді және көрнекі көлемді етуге мүмкіндік береді. Сабақта 3D визуализацияның мазмұнын пайдалану білім алушыларға көрнекі түрде түсіндіруге мүмкіндік береді, сабақ барысында зерттелетін тақырыптың тақырыбына және бүкіл құрылымнан оның жеке элементтеріне жылжымалы түрде, күрделіден қарапайымға және керісінше ауысуға мүмкіндік береді. 3D визуализацияның е-ресурстары арқылы бі-

лім берудің интерактивті мазмұны тестілер, 3D бейнелер, имитациялар, виртуалды зертханалар, интерактивті іс-шаралар, ойындар, сонымен қатар мәтіндер, кескіндер мен сілтемелерді қолдануға қол жетімді тұрғыда болады [2, 85 б.]. Мысалы, ежелгі қоғамдардың атмосферасына сүңгу үшін – мумия немесе пирамида моделін жобалауға, тау шыңының мөрі, табиғи апаттардан қорғағысы, су тасқыны дамбасын жобалау және басып шығаруға, оны бірден сезінуге болады. Бұл тізімнің аяғы жоқ, тек идея сатысында тоқтап қалмай, оны бейнелеу маңызды.

<http://ikitar.kz/> – Бұл бүгінгі күні қазақстандық және әлемдік авторлардың 4 мыңнан астам туындылары жинақталған Қазақстанның ашық кітапханасы.

<http://e-history.kz/ru> – «Қазақстан тарихы» ақпараттық – білім беру порталы соңғы жаңалықтар негізінде құрылды. Бұл портал жаңа технологиялар мен эксклюзивті ақпараттың ерекше үйлесімі. Онда «Қазақстан тарихы», «Тарихи білім», «Тұңғыш Президент», «Адамдар тарих толқынында», «Тұлғалар», «Электрондық мұрағат» және басқа бөлімдер бар. Әр түрлі форматтағы ақпарат – қарапайым мәтін, PDF, инфографика, интерактивті ойындар, фотосуреттер, видео және аудио. Негізгі артықшылығы – порталдың көптілділігі: қазақ, орыс, ағылшын.

<http://www.madenimura.kz/> – «Мәдени мұра» мемлекеттік бағдарламасы Қазақстан Республикасының Елбасы Н.Ә.Назарбаевтың бастамасымен жасалды. халықтың мәдени мұрасын, қазіргі ұлттық мәдениетті, фольклорды, дәстүрлер мен әдет-ғұрыптарды зерттеу жүйесін құруды қарастырады; тарихи, мәдени және сәулет ескерткіштерін рекреациялау, ұлттық әдебиет пен жазудың ғасырлық тәжірибесін қорыту; әлемдік ғылыми ойлаудың, мәдениет пен әдебиеттің үздік жетістіктері негізінде гуманитарлық білімнің толыққанды қорын мемлекеттік тілде құру бағытталды.

<http://www.eurasica.ru> / – сайт Еуразия тарихына, тілі, тері түсі немесе мәдениеті бойынша әртүрлі халықтар тұратын үлкен аймаққа арналған. Бірақ бұл халықтар бірқатар соғыстар, шапқыншылықтар, мәдени байланыстар мен бейбіт одақтар арқылы олардың өткені мен бүгінін алдын-ала анықтаған ортақ тағдырмен байланысты.

<https://100kitap.kz/kz> Алдағы бірнеше жылда гуманитарлық білімнің барлық бағыттары бойынша әлемдегі ең жақсы 100 оқулықты әртүрлі тілдерден қазақ тіліне аударып, жастарға дүние жүзіндегі таңдаулы үлгілердің негізінде білім алуға мүмкіндік жасалды.

Жалпы қазіргі білім беру саласында жаһандық өзгерістерге байланысты алдағы уақытта көптеген жаңа бастамалардың заманы туып тұр. Себебі, қазіргі таңдағы онлайн сабақ өткізу барысында Қазақстан тарихы пәні бойынша е-ресурстардың тапшылығы күн тәртібіндегі басты мәселе екені анық [6, 87 б.]. Осы мақсатта елімізде көптеген жұмыстар атқарылуда. Қазіргі заманда ең басты мәселе – ақпараттың таратылуы. Бұл дегеніміз, тарихи сананың жеткізілуін трансформациялау, бүгінгі сұранысқа сәйкес келуін қамтамасыз ету болып табылады. Осыған байланысты еліміздің ЖОО-да оқытылып жатқан «Тарихты оқытудағы ақпараттық және коммуникациялық технологияларды қолдану» курсы бүгінгі күннің талабына жауап беретін мамандардың кәсіби дайындығына өз септігін тигізері анық. Қорытындылай келе, е-ресурстар арқасында тек тарихты тануға емес, сонымен қатар оқудан тыс курстарды меңгеруге мүмкіндік тудырады. Заманауи құндылықтарға бейімделе отыра қазақстан тарихын меңгеру қарқынды дамып жатыр. Елімізде білім саласына назар ерекше аударылуда.

Менің ойымша, компьютерлік технологияның құдіретіне деген сенім – бұл баяғыда-ақ ескірген болып көрінетін прогрессивті ұтымдылықтың тағы бір өсуі. Біраз уақыт өтеді және «адам-компьютер» мәселесі мүлдем жойылады деп ойлаймын, өйткені, өкінішке орай, «компьютерден тыс адам» қалмайды: бәрі әрдайым желіде болады. Қазірдің өзінде студенттер дәрістерде жасырын бейнежазбалар жүргізіп, олармен алмасады. Уақыт бірлігінде өндірілетін гуманитарлық пәндер, әсіресе тарих бойынша оқу, әдістемелік және ағартушылық-ойын-сауық мәтіндерінің саны оларды авторлық-библиогра-

фиялық сәйкестендіру міндетін түбегейлі алып тастайды. Ең бастысы – мүдделі тыңдаушылар үшін қызықты баяндаушыны табу, ал қалғанының бәрі (еренсілтемелерді таңдау, автоматтандырылған тестілеу және т.б.) қазіргі білімге, яғни білім мен тәжірибені адамнан адамға беруге тікелей байланысты емес.

Тарихшы болу дегеніміз көптеген машықтарды саналы түрде дамыту деп қабылдау керек. Тарихи тәжірибенің сипаты күрделі және оның тікелей сипаттағы контекстімен тығыз байланысты болғандықтан, тарихшылар өздері зерттейтін қоғамның сыни бақылаушылары ролін атқарады. Бұл рөл арнайы білімді қажет етеді, тек тарих пен іргелес пәндер бойынша ғана емес, сонымен қатар баспа ісі, мемлекеттік саясат, музей, сондай-ақ жергілікті, аумақтық, ұлттық және әлемдік саясаттағы трендтерді ажырата білу мен бағалау машығын да қажет етеді. Қазіргі таңдағы ең маңызды трендтердің бірі – цифрлық технологиялардың, интернет пен цифрлық зерттеу әдістерінің дамуы болып отыр. Цифрлық тарихта кодтау, мәліметтер базасын түсіну және бағдарламалық жасақтамадан бастап, ауқымды мәліметтер базасын түсіндіруге дейінгі кейбір тар мамандандырылған машықтар қажет. Цифрлық құбылыстар академиялық өмірдің ажырамас бөлігіне айналғандықтан, олар мұқият зерттеуді талап етеді.

Әдебиеттер тізімі:

1. Джорданова Людмила. Тарихи білім: пәні мен зерттеу әдістері. – Алматы: «Ұлттық аударма бюросы» қоғамдық қоры, 2020. – 376 б.
2. Уоллейс П. Интернет психологиясы. – Алматы: «Ұлттық аударма бюросы» қоғамдық қоры, 2019. – 356 б.
3. Элен Битэм, Рона Шарп. Педагогиканы цифрлық дәуірде қайта зерделеу. ХХІ ғасырдағы оқыту дизайны. – Алматы: «Ұлттық аударма бюросы» қоғамдық қоры, 2019. – 328 б.
4. Шунк Дейл Х. Оқыту теориясы: білім беру көкжиегі. – Алматы: «Ұлттық аударма бюросы» қоғамдық қоры, 2019. – 608 б.
5. Стив В., Диана В. Білім берудегі зерттеулер. Кіріспе. – Алматы: «Ұлттық аударма бюросы» қоғамдық қоры, 2016. – 416 б.
6. Репина Л.П., Зверева В.В., Парамонова М.Ю. Тарихи білім тарихы. – Алматы: «Ұлттық аударма бюросы» қоғамдық қоры, 2016. – 288 б.

ИНТЕРАКТИВНОЕ ВОПРОШЕНИЕ, КАК ТЕХНОЛОГИЯ СОВРЕМЕННОГО ОБРАЗОВАНИЯ В СИСТЕМЕ НЕПРЕРЫВНОГО ОБУЧЕНИЯ УЧИТЕЛЕЙ

Лёвина Кристина Сергеевна,
педагог-исследователь, учитель истории,
Бондарь Рима Рашитовна,
педагог-исследователь, учитель русского языка и литературы,
Мякишева Елена Юрьевна,
педагог-исследователь, учитель физики,
КГУ «Общеобразовательная школа №19
отдела образования города Костаная», г. Костанай,

Аннотация

Өзектілік. Мақала уақыт талабына жауап бере алатын үздіксіз білім беру моделін құру мәселесіне арналған. Мақсатқа жету жолында шешілуі керек міндеттерді түсіну үшін Сіз дұрыс сұрақтар қоя білуіңіз керек. Бұл әсіресе адам өмірі мен қызметінің барлық салаларында, соның ішінде білім беру саласында қарқынды өзгерістер жағдайында маңызды.

Мақсаты. Біз өз мақаламызда үздіксіз білім беру жүйесінде интерактивті сұрақ қою технологиясын қолданудың маңыздылығын көрсеттік.

Түйін сөздер: интерактивті сұрақ; ХХІ ғасыр дағдылары; үздіксіз оқыту.